

участь у спільних контрольних заходах та взаємодія з міжнародними організаціями сприяють ефективній протидії контрабанді, незаконному переміщенню товарів та іншим транснаціональним загрозам. Така співпраця також забезпечує можливість адаптації кращих міжнародних практик до національної системи митного адміністрування.

Окремим напрямом підвищення ефективності митної безпеки є технічна модернізація пунктів пропуску. Використання сучасних рентген-скануючих систем, інтелектуальних засобів ідентифікації вантажів, автоматизованих вагових комплексів та систем відеоспостереження дозволяє значно підвищити якість митного контролю. Додатково розвиток інституту авторизованого економічного оператора (АЕО) сприяє спрощенню процедур для сумлінного бізнесу та концентрації контролю на ризикових операціях.

Важливим елементом системи митної безпеки є також кадрове забезпечення митних органів [3]. Сучасний фахівець повинен володіти цифровими компетенціями, знанням міжнародних стандартів, навичками роботи з аналітичними системами та принципами фінансового моніторингу. Формування професійної етики та антикорупційної культури є ключовою умовою підвищення ефективності митної служби.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що ефективність системи митної безпеки безпосередньо залежить від рівня цифрової трансформації, якості управління ризиками та глибини міжнародної інтеграції. Для України пріоритетними напрямками залишаються модернізація митної інфраструктури, удосконалення нормативно-правової бази та впровадження сучасних технологій контролю.

Література:

1. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : монографія / І.Г. Бережнюк. - Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. - 552 с.
2. Піхоцький В.Ф. Економічна безпека держави в сучасних умовах функціонування / В.Ф. Піхоцький, М.Р. Піхоцька // Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : збірник тез доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф., 8 грудня. - Київ, 2022. - С. 192–193. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/271921> (дата звернення: 12.05.2026).
3. Правдивець О.М. Економічна безпека як найвища функція держави / О.М. Правдивець // Вчені записки Університету «КРОК». - 2022. - С. 40–43. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-40-43> (дата звернення: 12.05.2026).
4. Тертична А. Роль митних органів у забезпеченні митної безпеки / А. Тертична, О. Найдено // Економіка та суспільство. - 2023. - № 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-63> (дата звернення: 12.05.2026).

Бороденко Т.

к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів ім. В. Федосова
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ДЕРЖАВНЕ ПАРТНЕРСТВО, ЗЕЛЕНІ ФІНАНСИ ТА ПІДТРИМКА МСБ

Повномасштабна збройна агресія росії проти України спричинила безпрецедентні втрати в усіх секторах національної економіки: руйнування інфраструктури, скорочення виробничих потужностей, різке падіння іноземних інвестицій та погіршення інвестиційного клімату. Водночас кризові умови актуалізували необхідність формування інноваційних моделей фінансового забезпечення відновлення економіки,

здатних мобілізувати як внутрішні, так і зовнішні ресурси в умовах підвищеної невизначеності.

Інвестиційна модель відновлення економіки України є комплексом стратегій і механізмів, спрямованих на залучення капіталу, реконструкцію основних секторів, модернізацію інфраструктури та забезпечення сталого розвитку в умовах постконфліктної відбудови [1]. Динаміка прямих іноземних інвестицій засвідчує, що з 2022 року відбулося різке падіння надходжень, що відображає зниження інвестиційної привабливості як ключового індикатора функціонування економіки. Відновлення позитивної динаміки потребує не лише стабілізації безпекового середовища, а й запровадження дієвих механізмів стимулювання капіталовкладень [1].

Серед пріоритетних інвестиційних моделей виокремлюють: модель прямого залучення іноземних інвестицій (FDI), орієнтовану на стратегічні сектори — енергетику, агробізнес, інфраструктуру та високі технології; модель державно-приватного партнерства (ДПП), що передбачає співфінансування інфраструктурних проєктів із розподілом ризиків між державою та приватним сектором; модель підтримки малого й середнього бізнесу (МСБ), сфокусовану на мікрофінансуванні, венчурних інвестиціях і FinTech-рішеннях; а також модель інвестицій у відновлювану енергетику, що включає «зелені» цінні папери та механізми IPO [1; 2].

У сфері відновлюваної енергетики ключовою інституційною основою слугує Енергетична стратегія України до 2050 року, що визначає цілі досягнення кліматичної нейтральності, модернізації енергетичної інфраструктури та інтеграції з ринками ЄС [2]. Традиційні механізми фінансування — самофінансування, бюджетні асигнування та банківське кредитування — вже не забезпечують потрібних обсягів, що зумовлює імплементацію специфічних інструментів. Зокрема, у 2021 році НЕК «Укренерго» розмістило «зелені» єврооблігації обсягом 825 млн дол. США під державну гарантію з дохідністю 6,875%, що ознаменувало суттєвий крок у розвитку вітчизняного ринку зелених фінансів [2]. Перспективними механізмами визнано також IPO енергетичних компаній та «регуляторні пісочниці» для тестування фінансових інновацій.

Щодо підтримки МСБ, слід наголосити, що малий і середній бізнес формує майже 100 % усіх підприємств України, забезпечує 74 % зайнятості та генерує 64 % доданої вартості [3]. Попри масштабні втрати від війни, 84 % підприємств, що призупинили діяльність, змогли частково відновити її протягом шести місяців. Водночас 46 % малих підприємств ніколи не залучали зовнішнього фінансування, покладаючись виключно на власні кошти [3]. Для подолання цих обмежень в Україні запроваджено низку інноваційних моделей підтримки МСБ.

По-перше, програма пільгового кредитування «Доступні кредити 5-7-9%» забезпечила компенсацію відсоткових ставок для тисяч підприємств; уряд Німеччини через KfW надав грант 50 млн євро на поповнення відповідного фонду. По-друге, грантовий проєкт «єРобота», реалізований через портал «Дія», у 2023 році профінансував розвиток бізнесу на суму близько 5 млрд грн; програма охоплює мікрогранти для ветеранів і ВПО, підтримку стартапів та навчальні ваучери. По-третє, Фонд гарантування кредитів МСБ, запущений у 2023 році, покриває до 80 % можливих збитків за «воєнними» кредитами; агенція MIGA (Група Світового банку) надала гарантій на 448 млн дол. для покриття воєнно-політичних ризиків. По-четверте, міжнародні фінансові організації — IFC та ЄБРР — спрямували відповідно 2,4 млрд дол.

і понад 465 млн євро на підтримку українського приватного сектору; у 2025 році вперше в Україні засновано інституційний венчурний фонд Flyer One Ventures Fund V з сукупним капіталом 11,5 млн євро [3].

Таким чином, ефективна архітектура фінансового забезпечення відновлення економіки України має ґрунтуватися на шести ключових принципах: розподілі ризиків між державою, донорами та приватним сектором; публічно-приватному партнерстві; фінансовій інклюзивності; цифровізації фінансових продуктів; галузевій адаптивності; а також прозорості й довірі учасників [3]. Реалізація комплексної інвестиційної стратегії із залученням моделей FDI, ДПП, зелених фінансів і підтримки МСБ закладає підґрунтя не лише для швидкого відновлення, а й для модернізації та інтеграції економіки України в Євросоюз.

Література:

1. Пишний М. В., Олійник О. А., Вишневський Р. А. Інвестиційні моделі відновлення економіки України після війни. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2025. №14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14593400>
2. Мельніков І. К. Сучасні механізми фінансування відновлюваної енергетики України та перспективи поствоєнного відновлення. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. № 13. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-03-04>
3. Завалій Б. Ю., Гринько Т. В. Складові та принципи побудови інноваційних фінансових моделей малого й середнього бізнесу в умовах поствійськової економіки. Економіка та суспільство. 2025. Вип. 78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-23>

Барабаш В.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені В. Федосова Котіна Г.М.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ

У сучасних умовах глобалізації світової економіки та посилення інтеграційних процесів митні процедури виступають ключовим інструментом регулювання зовнішньоекономічної діяльності держави [1]. Вони забезпечують захист економічних інтересів, стабільність бюджетних надходжень та належний рівень контролю за переміщенням товарів через митний кордон.

Водночас зростання обсягів міжнародної торгівлі, ускладнення логістичних ланцюгів, розвиток цифрових технологій та підвищення рівня транскордонних ризиків зумовлюють необхідність постійного вдосконалення механізмів митного адміністрування [2]. Особливої актуальності це питання набуває для України в умовах євроінтеграційного курсу, що передбачає гармонізацію національного законодавства з європейськими стандартами та впровадження сучасних управлінських підходів у митній сфері [3].

Досвід Франції у сфері митного адміністрування є показовим прикладом багаторівневої системи митного контролю, що передбачає формальний та фундаментальний рівні [4]. Формальний рівень охоплює перевірку правильності оформлення документів без безпосереднього огляду товарів або з мінімальним втручанням, тоді як фундаментальний рівень базується на вибіркового аудиту